

JOURNAL OF SOCIAL AND HUMANITIES SCIENCES RESEARCH

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Open Access Refereed e-Journal & Refereed & Indexed

Article Type	Research Article	Accepted / Makale Kabul	28.09.2019
Received / Makale Geliş	23.07.2019	Published / Yayınlanma	29.09.2019

MICHAEL HANEKE SİNEMASINDA TELEVİZYON ELEŞTİRİSİ BAĞLAMINDA BUZLAŞMA ÜÇLEMESİ (YEDİNCİ KITA, BENNY’NİN VIDEOSU, TESADÜFİ BİR KRONOLOJİNİN 71 PARÇASI) FİLMLERİNİN ANALİZİ¹

ANALYSIS OF FILMS OF NIVATION TRIPLET A PART OF TELEVISION CRITISIM IN MICHAEL HANEKE CINEMA (SEVENTH CONTINENT, BENNY’S VIDEO, 71 PART OF INCIDENTAL CHRONOLGY)

Arş. Gör. Fatih DİREN

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü, Niğde / TÜRKİYE, ORCID: 0000-0003-4189-3215

Prof. Dr. Cavit YAVUZ

Ordu Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, Ordu / TÜRKİYE, ORCID: 0000-0001-9279-1740

Doi Number: <http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.1411>

Reference: Diren, F. & Yavuz, C. (2019). Michael Haneke Sinemasında Televizyon Eleştirisi Bağlamında Buzlaşma Üçlemesi (Yedinci Kita, Benny’nin Videosu, Tesadüfî Bir Kronolojinin 71 Parçası) Filmlerinin Analizi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*. 6(42), 2693-2699.

ÖZET

Sinema; gerçeğin yaratıcı bir şekilde yeniden üretimidir. Sinema, başlangıcından itibaren büyük bir evrim geçirmiş, kendi dilini oluşturmuş ve bir sanat dalı olarak kabul görmüştür. Sinema filmleri pek çok konuda insanlara mesajlar iletmektedir. Birçok toplumsal sorun sinema aracılığıyla ortaya koyulmaktadır. Kitle iletişim araçları, özellikle de televizyon, insanları en çok etkisi altına alan kitle iletişim araçlarından birisidir. Televizyonun insanları uzun vadede etkisi altına aldığı yapılan bilimsel araştırmalar sonucunda ortaya koyulmaktadır. Sinema filmlerinde, televizyonun insanları olumsuz yönde etkilediği birçok kez vurgulanmıştır. Televizyon eleştirisine birçok filmde yer veren yönetmenlerden birisi de Michael Haneke’dir. Bu çalışmada Michael Haneke’nin ilk üç filmi olan Yedinci Kita, (1989) Benny’nin Videosu, (1992) Tesadüfî Bir Kronolojinin 71 Parçası (1994) (Buzlaşma üçlemesi) televizyon eleştirisi bağlamında incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Michael Haneke, Televizyon Eleştirisi, Sinema

ABSTRACT

Cinema is a reproduction of reality in a creative way. The cinema has undergone a great evolution since its inception, has formed its own language and has been recognized as an art branch. Cinema films communicate messages to people in many ways. Many social problems are set forth through cinema. The mass media, especially television, is one of the mass media that most affects people. It is the result of scientific research that television has inflicted people in the long run. In cinema films, it has been emphasized many times that television affects people negatively. Michael Haneke is one of the directors who featured television criticism in his films. In this study, Michael Haneke's first three films, The Seventh Continent, (1989) Benny's Videos, (1992), 71 Piece of a Chronological Chronology (1994), are examined in terms of television criticism. The method used in this study is the method of content analysis from qualitative research methods.

Key words: Michael Haneke, Television Criticism, Cinema

¹ Bu çalışma: “MICHAEL HANEKE SİNEMASININ AUTEUR KURAM ÇERÇEVESİNDE ANALİZİ” isimli Yüksek lisans tez çalışmasından türetilmiştir.

1. GİRİŞ

Medya, özellikle insanların en kolay ulaşılabildiği televizyon, insanları etkileme bakımından en yaygın kitle iletişim aracıdır. Televizyon yayınlarındaki olumsuz içerikler en çok çocukları ve gençleri etkilemektedir. Televizyonun olumsuz etkilerinin kısa vadede olmasa bile uzun vadede ortaya çıktığı, yapılan bilimsel araştırmalar sonucunda ortaya koyulmaktadır.

Televizyonun bu olumsuz etkilerine karşı eleştirel bir tavır ortaya koyan Michael Haneke ilk üç filminde (Yedinci Kıta, Benny'nin Videosu, Tesadüfi Bir Kronolojinin 71 Parçası) televizyon eleştirisine oldukça yoğun bir şekilde yer vermiştir. Haneke özellikle televizyondaki şiddet görüntülerinin çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerini filmlerinde yansıtmaya çalışmıştır.

Michael Haneke gibi Avrupa ve Dünya Sinemasına özgün sinema dili ve üslubu ile damga vurmuş bir yönetmenin, filmlerinde değindiği televizyon eleştirisinin ayrıntılı olarak irdelenip ortaya koyulması bu çalışmanın en önemli amacıdır. Michael Haneke ile ilgili alan yazında yapılan çalışmaların çok sınırlı ve yetersiz olması bu çalışmanın alan için önemini ortaya çıkarmaktadır. Yönetmenin yapıtlarında sık kullandığı televizyon eleştirisi temasının detaylı şekilde irdelenerek ortaya koyulacak olması da çalışmanın diğer bir önemli yanı olarak görülmektedir.

Çalışmada Michael Haneke'nin Yedinci Kıta, Benny'nin Videosu ve Tesadüfi Bir Kronolojinin 71 Parçası filmleri televizyon eleştirisi bağlamında Auteur ve Göstergibilimsel film eleştirisi yöntemi kullanılarak incelenmiştir. İçerik analizi, metinlerin ve görsellerin içinde gizli kalan alt anlamların ortaya çıkarılması ve incelenmesi için kullanılan nitel araştırma yöntemidir (Akgün, Büyüköztürk, Çakmak, Demirel & Karadeniz, 2011: 269).

Bu çalışma Michael Haneke'nin Yedinci Kıta, Benny'nin Videosu ve Tesadüfi Bir Kronolojinin 71 Parçası filmleri ile sınırlandırılmıştır. Bu ilk üç filmi (Buzlaşma üçlemesi) televizyon eleştirisi bakımından yoğun içerikler barındırması bakımından seçilmiştir.

Michael Haneke filmlerinde televizyon eleştirisi temasını detaylı incelemeyen önce yönetmenin hayatı ve sineması hakkında bilgiler vermenin onun sinema anlayışını anlamakta önemli olarak görülmektedir.

2. MICHAEL HANEKE'NİN HAYAT HİKÂYESİ VE SİNEMASI

1942 yılında Münih'te doğan Michael Haneke, Avusturya'da büyümüştür. Annesi oyuncu, babası ise tiyatro yönetmenidir. Haneke, Viyana Üniversitesi'nde Felsefe, Drama ve Psikoloji eğitimi almıştır. Yönetmen, gençlik yıllarında Varoluşçuluk Felsefesi ve Sanat Sinemasından etkilenmiştir. Yönetmenlik deneyimine sinema alanında değil, tiyatro ve televizyonda başlamış, Sudwesfunk Televizyonu bünyesinde uzun yıllar yönetmenlik yapmıştır. Çektiği televizyon filmleri: Liverpool'dan Sonra (1973), Göle Giden yol (1976), Çöp yığını (1976), Kemirgenler (1979), Varyasyon (1982), Adgar Allan Kimdir? (1984), Küçükhanım (1985), Katili Anlamak (1985). Yaklaşık yirmi sene televizyon ve tiyatro yönetmenliğinden sonra 1989 yılında ilk sinema filmi olan "Yedinci Kıta" yı çekmiştir. İlk filminin beğenilmesinden sonra "Benny'nin Videosu" ve "Tesadüfi Bir Kronolojinin 71 Parçası" filmlerini çekerek bir üçleme yapmıştır. Bu üçleme film serisine "Buzlaşma Üçlemesi" ismini vermiştir. Bu filmleri ile yaşadığı ülkenin insan psikolojisini ve sosyolojik durumunu ortaya koymuştur. Bu filmlerinin büyük ses getirmesinden sonra diğer bir etki yaratan filmi "Ölümcül Oyunlar"ı çekmiştir.

Haneke'nin Fransa'ya yerleşmesi ile sinemasının da yeni bir evreye girdiği söylenebilir. Yönetmenin sinemaya olan ilgisi, Yeni Dalga akımı ve Fransız yönetmenlerin etkisi sayesinde başlamıştır. Haneke, Avusturya'da yaşadığı dönemde çektiği filmlerde, ülkesinin durumunu anlatırken, Fransa'da yaşadığı dönemde çektiği filmlerde ise daha çok Avrupa'nın yaşadığı sorunları filmlerine konu edinmiştir. Haneke, Ölümcül Oyunlar'dan sonra sırasıyla; Bilinmeyen Kod, Piyano Öğretmeni, Kurdu Gün, Saklı, Ölümcül Oyunlar (ABD Versiyonu), Beyaz Bant, Aşk ve Mutlu Son filmlerini çekmiştir. Michael Haneke, sinema serüveninde birçok uluslararası ödül almıştır. Cannes'da "Saklı" ile en iyi yönetmen ödülünü, Beyaz Bant ile Altın Palmiye ödülünü, ABD'de en iyi yabancı yönetmen Oscar'ını ve Aşk filmi ile de Cannes'da Altın Palmiye ödülünü almıştır.

Resim 1. Michael Haneke “Huzursuz Seyirler Dilerim”

Michael Haneke'nin filmlerinde genellikle orta sınıf burjuva eleştirisi, kapitalizm ve medya eleştirisi gibi konulara ağırlık verilmektedir. Yönetmenlerin, yaşadıkları toplumlar genellikle sinemalarını etkilemektedir. Haneke'de orta sınıf bir ailede yetiştiğinden dolayı çoğunlukla filmlerinde orta sınıfa karşı bir eleştiri yöneltmektedir. Yönetmenin filmlerinin bütününe bakıldığında tekrar eden temaların, konuların olduğu görülmektedir. Haneke'nin filmlerinde nedensiz, sıradan şiddet, medya eleştirisi, Batı duyarsızlığı, iletişimsizlik, yabancılaşma, yaşlılık, aşk gibi neredeyse her filminde kullandığı temalar mevcuttur. Ayrıca yönetmenin filmlerinde tekrar eden temaların bulunması onun Auteur yönetmen olduğunun bir göstergesi sayılabilir.

Haneke'nin sinema anlayışına bakıldığında teknik ve içerik bakımından klasik sinema anlatısına karşı bir sinema olduğu gözlemlenmektedir. Haneke'nin filmleri seyirciye katharsis (arınma) yaşatmaz aksine izleyiciyi rahatsız eder. Bunu, Haneke bir film gösteriminden önce “Hepinize Huzursuz Seyirler Dilerim” sözleri ile hissettirmiştir. Yönetmenin filmlerinde genellikle mutlu ve belirgin bir son yoktur. Haneke, filmlerini izleyen izleyiciden, filmlerine katkıda bulunmasını ister. Filminde izleyiciyi uyuşturamaz, aksine tabiri caiz ise izleyiciye beklenmedik tokatlar atar. Yönetmenin filmlerini izlerken, birden oyuncunun kameraya bakıp konuşması gibi şeyleri beklemek anormal olarak görülmemektedir.

Michael Haneke'nin sinema diline hem biçem hem de içerik bakımından özgünlük kazandıran en önemli unsur anlatısıdır. Anlatı, tarih boyunca yazılı, sözlü ve görsel biçimlerde var olmuş bir olgudur. Özellikle sinemasal anlatıda içeriğe ve biçeme dair olguların kullanımında yönetmenin kendine has bakış açısı etkili olmaktadır.

Michael Haneke'nin sinema anlayışını tam olarak anlamak için içerik özelliklerinin yanında biçemsel tercihlerini de incelemek gerekmektedir. Örneğin yönetmenin ilk filmi Yedinci Kıta uzun kesintisiz sabit kamera açısı ile başlamaktadır. Anne, baba ve çocuk, arabaları makine tarafından yıkanırken arabanın içinde öylece oturmaktadır. Bu sahne görece uzun bir sahnedir. Yönetmen bu sahne ile beraber yaklaşık olarak sekiz dakika karakterlerin yüzlerini göstermez. Karakterlerin yüzü yerine nesnelere yakın plan çekimi yapar. Yönetmenin buradaki amacı karakterlerle özdeşleşmeyi engellemek ve onları kişiliksizleştirmek olarak okunabilir.

Resim 2. Araba Yıkama Sahnesi

Resim 3. Kahvaltı Sahnesi

Yönetmen bunun yanı sıra sahne aralarına siyah resimler koyarak filmde oluşturmak istediği atmosferi gerçekleştirmek istemektedir denilebilir. Yönetmenin bu tercihleri, izleyicinin filmin içinde kaybolmaması, filmi sorgulaması içindir. Yönetmenin her filminde kullandığı uzun plan-sekanslar izleyici için bir sabır sınavı olmaktadır. Örneğin Tesadüfî Bir Kronolojinin 71 Parçası filmindeki masa tenisi sahnesi izleyicinin sabırlarını zorlayan uzunlukta bir sahnedir. Oyuncu uzun bir süre makinenin attığı toplara vurarak antrenman yapmaktadır.

Resim 4. Tesadüfî Bir Kronolojinin 71 Parçası Filminden Masa Tenisi Sahnesi

Yönetmen bu filmde sahne aralarına haber görüntüleri koymuştur. Yönetmen bu kurgusu ile hem izleyiciyi filmde koparmayı hem de izleyicinin görmezden geldiği haberleri onlara bir kez daha göstermeyi amaçlamaktadır denilebilir. Haneke'nin filmlerine bakıldığında sahne geçişleri genellikle kesme (cut) kurgu tekniği ile olmaktadır. Kesme; bir plandan hemen sonra gelen en hızlı geçiş tekniğidir (Kaya, 2011: 53). Yönetmen kesme kurgu tekniğini görüntülerin etkisini daha etkili hale getirmek için kullanmaktadır.

3. MEDYA VE ETKİSİ

Modern dünyanın en önemli ve en etkili olgularından birisi medyadır. Medya denildiğinde ilk aklı gelenler; televizyon, gazete, radyo, internet ve sinemadır. Kitle iletişim araçları içerisinde özellikle televizyon kolay ulaşılması bakımından insanları en çok etkisi altına alan medya araçlarıdır denilebilir.

Medya, özellikle de televizyon, olumlu özelliklerinin yanı sıra daha çok olumsuz etkileri bakımından eleştirilmektedir. Medyada yer alan şiddet görüntülerinin çocukları olumsuz yönde etkilediği yapılan araştırmalar sonucunda ortaya koyulmaktadır. Araştırmalara göre televizyonda şiddet görüntüleri izleyen çocukların saldırgan davranışlarda buldukları gözlemlenmiştir (Adak, 2004: 32).

Televizyonda yayınlanan şiddet görüntülerinin etkileri hakkında yapılan araştırmalarda şiddet içeriklerini izleyen bireylerde özellikle de çocuklarda zararlı üç davranış gözlemlenmiştir. Bunlar: saldırganlık, korku ve duyarsızlaşmadır (İrkin, 2012: 57). Michael Haneke filmlerine de bakıldığında insanların şiddet görüntülerine karşı duyarsızlaştığı ve şiddeti normal bir şey gibi karşılamaları dikkat çekici bir unsur olarak görülmektedir.

4. MİCHAEL HANEKE’NİN BUZLAŞMA ÜÇLEMESİ FİLMLERİNDE TELEVİZYON ELEŞTİRİSİ

Medya, her şeyi bir metaya dönüştüren, kapitalist sistemin tek tipleştirme amacına yardım eden bir araçtır. Özellikle de televizyon, insanları etkisi altına alan en önemli kitle iletişim araçlarıdır. Michael Haneke’de özellikle “Buzlaşma Üçlemesi” filmlerinde televizyon eleştirisini ortaya koymaktadır. Televizyonun, özellikle savunmasız olan çocukları olumsuz etkilediği bilinmektedir. Haneke’nin filmlerine bakıldığında çocuk odalarının teknolojik aletlerle ve televizyonla donatılmış olduğu gözlemlenmektedir. Televizyona ve teknolojiye bağımlı hale gelen bireyler iletişimsizlik ve yabancılaşma sorunları yaşarlar. Çevresine ve kendisine yabancılaşan kişiler toplumdan ve aileden kopuk bir hayat sürmeye başlarlar. Çocukların yetiştirilmesinde ailenin etkisi yadsınamaz ölçüde büyüktür. Ailenin boş bıraktığı alanları ise televizyon doldurmaktadır. Televizyona bağımlı olan çocuklarda, yabancılaşma, uykusuzluk ve zihinsel gelişimin yavaşlaması gibi sorunlar görülebilmektedir (Tezcan, 1995: 145).

5. MİCHAEL HANEKE’NİN BUZLAŞMA ÜÇLEMESİ FİMLERİ

5.1. Yedinci Kıta Filminin Konusu

Haneke’nin ilk filmi olan “Yedinci Kıta”da orta sınıf bir aile olan Schober ailesinin trajik sonla biten hikâyesi anlatılmaktadır. Filmin hikâyesi yaşanmış bir olaydan esinlenilmiştir. Viyanalı Schober ailesinin, maddi durumu yerindedir ancak aile monoton bir yaşam sürmektedir. Görünürde hiçbir sorunu olmayan aile bir gün toplu intihar kararı alır ve bunun öncesinde evlerinde ne kadar eşya var ise parçalayıp intihar eder.

5.2. Benny’nin Videosu Filminin Konusu

Michael Haneke’nin ikinci filmi olan “Benny’nin Videosu” filmi, kendini şiddet videolarına kaptırmış bir çocuk olan Benny’nin cinayet işlemesi ile ailesinin cinayet karşısındaki tepkisini anlatan bir filmidir. Benny’nin Videosu filmi, aynı zamanda Batılı aile yapısının ne derece yozlaştığını anlatan, iletişimsizlik ve yabancılaşmanın etkilerinin aileleri ne kadar etkilediğinin ortaya koyduğu bir filmidir.

5.3. Tesadüf Bir Kronolojinin 71 parçası Filminin Konusu

Yönetmenin 3. Sinema filmi Tesadüf Bir Kronolojinin 71 parçası, birbirinden haberi olmayan, birbirini tanımadan yaşayan modern toplum insanların tesadüf olarak bir bankada buluşmasını ve onların trajik sonlarını anlatmaktadır. Film, aynı zamanda yabancılaşma, iletişimsizlik ve mülteci sorunu gibi konulara da dikkatleri çekmektedir.

5.4. Yedinci Kıta, Benny’nin Videosu ve Tesadüf Bir Kronolojinin 71 Parçası Filmlerinin Televizyon Eleştirisi Bağlamında Analizi

Haneke’nin filmografisi incelendiğinde televizyon eleştirisine yoğun olarak yer verdiği filmler Buzlaşma Üçlemesi (Yedinci Kıta, Benny’nin Videosu ve Tesadüf Bir Kronolojinin 71 Parçası) filmleridir.

Haneke’nin ilk filmi Yedinci Kıta’da bunalıma giren aile intihar etmeden önce evdeki neredeyse bütün eşyaları kırıp parçalar. Ancak dikkat çekici bir şey vardır. Neredeyse evde sağlam kalan birkaç eşyadan biriside televizyondur. Haneke, bu durum ile insanların adeta bağımlı oldukları televizyonu parçalamayarak, televizyonun etkisini bir anlamda vurgulamak istemektedir. Televizyon ne olursa olsun başköşede sapaşğlam durmaktadır. Yine filmin son sahnesi de dikkat çekici bir sahnedir. Son sahnede ailenin toplu şekilde ölmüş olduğu görülür. En son intihar eden babanın gözleri açıktır ve televizyona bakar şekilde kalmıştır. Bu sahne Haneke’nin medyayı yani televizyonu suçlu olarak gördüğünün bir kanıtıdır denilebilir. Burjuva bir aile toplu şekilde hayatlarına son vermiştir. Yönetmenin bu sahnede televizyonu göstermesi, modern toplumun, kapitalist sistemin dayattığı yaşam biçiminin, televizyon aracılığıyla insanlara empoze edildiğini ve sonucunda da bu gibi olayların olduğunu ima etmek istemesindedir.

Haneke’nin yoğun olarak medya eleştirisine yöneldiği filmlerin başında Benny’nin Videosu filmi vardır. Benny, gününün çoğunu şiddet içerikli videolar ve televizyon izleyerek geçiren bir burjuva aile çocuğudur. Ailesi ona, her istediği teknolojik aleti almış, bir anlamda onu teknolojik dadılara emanet

etmiştir. Benny, dış dünyayı bile penceresine yerleştirdiği kameradan izleyen, gerçeklik algısını kaybetmiş bir çocuktur. Onun için gerçek dünya ekrana yansıyan dünyadır. Televizyonda veya videolarda sürekli şiddet içerikli görüntüler izleyen bireyler, bir süre sonra şiddete karşı duyarsızlaşmakta, kendisine veya çevreye karşı uygulanan şiddete kayıtsız kalmaktadır (Öztürk, Karayağız, 2007: 84). Benny’de çiftliklerinde çekilen domuz öldürülme videosunu ileri-geri sararak defalarca izlemektedir. Benny’nin görüntüleri izlerken hiç olumsuz etkilenmediği, aksine haz duyduğu gözlemlenmektedir. Benny’nin bu ruhsal durumu sokakta tanışıp eve getirdiği kızı öldürürken de görülmektedir. Benny kızı öldürmeden önce ona domuzu öldürme sahnesini izletir. Bu sahnede kız videoyu izlerken “Aa kar yağıyormuş.” demesi dikkat çeken bir ayrıntıdır. Şiddetin kanıksanmasında ve insanın duyarsızlaşmasında televizyondaki savaş, ölüm, terör gibi şiddet olaylarının estetikleştirilmesinin ve tekrar tekrar yayınlanmasının payı vardır (Semerci, 2008: 85). Bu duyarsızlaşma filmdeki başka bir sahnede daha vardır. Anne ve Benny televizyonda haberleri izlerken içeriye baba girer. Baba “Haberlerde ne var?” diye sorar. Anne “Hiçbir şey yok.” der. Oysa filmde Bosna savaşından ve dünyada yaşanan diğer savaş, şiddet olaylarından bahsedilmektedir. Bu sahne, medyanın şiddeti normalleştirme durumundan etkilenen batılı insanının durumunu ortaya koyması bakımından önemli görülmektedir. Duyarsızlaşan Batılı insanlar için Bosna’daki veya Suriye’deki bir savaşın film sahnesinden farkı yoktur. Neil Postman, medya çağına bir gösteri çağı olduğunu, gerçekliğin yerini sanalın aldığı, her şeyin eğlenceli bir şekilde sunulması ile anlamsızlaştırıldığını, mesaj bombardımanına tutulan insanın algılama ve sorgulama yeteneğinin azaldığını düşünmektedir (Postman, 1991: 98). Postman’ın sözlerinden de yola çıkarak sürekli şiddet görüntüleri izleyen ve algı düzeyi düşen Benny, kızı neden öldürdüğünü bile bilmemektedir. Benny kızı öldürme sahnesini videoya kaydetmiştir ve görüntüleri domuz öldürme videosundaki gibi ileri-geri sararak soğukkanlıkla izlemektedir. Benny için gerçekliğin ekran gerçekliği olduğu daha önce belirtilmişti. Bu yüzden Benny görüntüleri geri sararak olanları hiç olmamış gibi görmek istemektedir. Haneke’ye göre bu çocuk, odasından hiç çıkmadan dünyayı ekran aracılığı ile görüyor ve ekranda gördüğünü gerçek dünya sanıyor. Hâlbuki ekranda görülen dünya kurgusal, manipule edilmiş bir dünyadır (Assheur, 2013: 48).

Haneke, Tesadüfi Bir Kronolojinin 71 Parçası filmini, dünyadan televizyon haberleri ile başlatır. Haneke bu tavrı ile izleyiciyi daha filmin başında rahatsız etmek istemektedir. Haberlerde, yaşanan doğal afetlerden, Afrika’da yaşanan iç savaştan ve mülteci sorunlarından bahsedilmektedir. Haneke, filmin başında, ortasında ve sonunda bu görüntüleri vererek Batılı insanların günlük hayatta görmezden geldiği konulara dikkat çekmeyi amaçlamaktadır. Filmdeki yaşlı adam evde iken televizyonun sürekli açık olduğu gözlemlenmektedir. Bu durum, modern ve yalnızlaşmış Batılı bireyin neredeyse tek ve sadık dostunun televizyon olduğunun göstergesidir denilebilir.

Yönetmen, bu filmiyle tesadüfi bir şekilde aynı mekânda katledilen insanların hikâyesini anlatırken aynı zamanda televizyonda görülüp de görmezden gelinen olayların bir gün kurbanı olunabileceğini de vurgulamaktadır. Filmdeki bir karı-koca; televizyon haberlerine konu olan mülteci çocuğu evlat edinmek ister. Televizyon haberlerini izlerken kadın gözyaşlarını tutamaz ve ertesi gün mülteci çocuğu evlatlık edinirler. Aslında genel olarak televizyonun olumsuz etkilerinden bahsedilse de bu örnekte olduğu gibi televizyonun salt olumsuzluk kaynağı bir araç olmadığı da görülmektedir.

6. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Kapitalizmin etkisi altına girmiş Batı toplumunun kendine ve çevresine yabancılaşmasını, tüketim çılgınlığını, vurdumduymazlığını, etkili bir şekilde ortaya koyan Michael Haneke, bu durumların en büyük sebeplerinden biri olarak televizyonu görmektedir. Dolayısıyla yönetmen özellikle ilk üç filmde bu konuya olan ilgisini eleştirel bir bakış açısı ile göstermektedir. Haneke özellikle Tesadüfi Bir Kronolojinin 71 Parçası filminde duyarsız Batılı insanını az da olsa dünyada yaşanan terör, savaş ve yoksulluk gibi olaylara duyarlı olmaya davet etmektedir. Filmde belli bölümlerde tabiri caiz ise Batılı insanının görmezden geldiği şeyleri gözlerine sokmaya çalışmaktadır. Yönetmenin sinema anlayışının mottosu olan “Sizlere huzursuz seyirler dilerim” cümlesinin yansımaları olarak filmde kullandığı haber görüntülerinin süresinin uzun ve film içinde hatırı sayılır şekilde yer kaplaması izleyiciyi zorlamaktadır. Bu zorlama bir anlamda görmezden gelinen konuların görülmesini sağlamaktadır.

Haneke’nin doğup büyüdüğü ve yaşadığı toplumsal yapıyı iyi tanınması onun filmlerinde Batılı insanının durumunu çok etkili ve başarılı bir şekilde anlatmasına olanak sağlamaktadır. Haneke’nin kendi

söylemlerinden yola çıkılırsa filmlerini Doğu insanı için değil Batılı orta sınıfı için yapmaktadır. Yönetmenin kendi yaşadığı toplumsal yapıya karşı acımasız eleştiriler yapması onun farklı ve özgün bir yönetmen olduğunun bir göstergesidir denilebilir.

Çalışmanın başında yönetmenin hayatından ve sinema anlayışından bahsedilerek yönetmenin bakış açısının daha iyi anlaşılması amaçlanmıştır. Ayrıca çalışmanın odak noktasını oluşturan yönetmenin üç filminin (Yedinci Kıta, Benny'nin Videosu ve Tesadüfî Bir Kronolojinin 71 Parçası) özetleri detaylı bir şekilde ortaya koyulmuştur. Son kısımda ise yönetmenin bu üç filmi televizyon eleştirisi bağlamında değerlendirilip analiz edilmektedir.

Michael Haneke'nin ilk üç filmine bakıldığında genel bir değerlendirme yapılmak istenirse Haneke televizyonun insanları, özellikle de çocukları etkisine aldığını, bu etkinin de olumsuz yönde olduğunu filmlerinde vurgulamaktadır. Ona göre savunmasız şekilde ekran karşısına bırakılan çocuklar özellikle televizyonda estetikleştirilen şiddet karşısında olumsuz bir etkiye maruz kalmaktadırlar. Örneğin onlar için Bosna'daki savaş ile bir filmdeki savaş sahnesinin farkı ayırt edilemez durumdadır. Dolayısıyla bir süre sonra ekranda görülen ile gerçek dünya arasındaki fark ortadan kalkmaktadır. Sonuç olarak Michael Haneke televizyonun olumsuz etkilerinin toplumun içinde bulunduğu olumsuz durum ile alakalı olduğunu düşünmektedir.

KAYNAKÇA

- ADAK, N. (2004), "Bir Sosyalizasyon Aracı Olarak Televizyon ve Şiddet". *Bilig*, (30): 27-38
- AKGÜN, E. Ö., BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., ÇAKMAK, E. K., DEMİREL, F. & KARADENİZ, Ş. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- ASSHEUER, T. (2013). *Yakın Plan Haneke*, Nazlı Pakkan (Çev.). İstanbul: Agora Kitaplığı
- İRKİN, A. Ç. (2012). Çocukların Gelişim Süreci ve Televizyonun Etkileri, (Yüksek Lisans tezi). Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Ankara.
- ÖZTÜRK, C. ve KARAYAĞIZ, G. (2007). Çocuk ve Televizyon. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2, 81-85.
- POSTMAN, N. (1991). *Televizyon Öldüren Eğlence*. Osman Akinhay (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları
- SEMERCİ, B. (2008). *Simge Kullanımı*. Medyada Şiddete Duyarlılık Paneli. Ankara: Rtük Yayınları
- TEZCAN, M. (1995). *Toplumsal Değişme*. İstanbul: Feryal Matbaası
- KAYA, M. (2011). *Sinemada Kurgu ve Kurgunun Sinemaya Etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.